

Van gymzaal tot raadzaal

De leraar bewegingsonderwijs en de politiek

In discussies over de positionering van de leraar bewegingsonderwijs gaat het vaak over de plek in de school: vakexpert, pedagoog, teamspeler, brug naar sport en gezondheid. Minder vaak wordt de politieke dimensie expliciet gemaakt. Toch is die onmiskenbaar aanwezig. Want wie bepaalt het aantal lessen? Hoe worden kerndoelen vastgesteld? Wie financiert accommodaties? Waar worden keuzes gemaakt over bewegingsonderwijs in het primair onderwijs of over de inzet van vakleerkrachten? De leraar bewegingsonderwijs opereert dus niet alleen in de gymzaal, maar ook, indirect of direct, in een politiek krachtenveld. In dit artikel verken ik die relatie: de leraar bewegingsonderwijs en de politiek. Welke rollen zijn er? Welke kansen en valkuilen? En hoe beïnvloeden schoolpraktijk en politiek elkaar? | Eric Pardon

Van praktijk naar beleid

In de afgelopen jaren zaten enkele oud-leraren bewegingsonderwijs in de Tweede Kamer, zoals Jan Rijpstra en Rudmer Heerema. Beiden namen hun achtergrond in het bewegingsonderwijs mee naar het Binnenhof. Zij kenden de praktijk van het lesgeven, de waarde van bewegen voor de ontwikkeling van leerlingen en de dagelijkse worsteling om voldoende tijd, ruimte en kwaliteit te organiseren. Hun aanwezigheid maakte zichtbaar dat het vak bewegingsonderwijs méér is dan een schoolvak; het raakt aan volksgezondheid, sociale cohesie, talentontwikkeling en gelijke kansen. Wanneer een (oud-)leraar bewegingsonderwijs spreekt over het belang van drie uur bewegingsonderwijs, klinkt daarin niet alleen theorie door, maar ook ervaring en beleving.

Helaas is het aantal leraren bewegingsonderwijs in de landelijke politiek beperkt. Dat betekent dat de stem van het vak niet altijd vanzelfsprekend wordt meegenomen in politieke besluitvorming. De belangen van bewegen moeten steeds opnieuw onder de aandacht worden gebracht in een arena waar veel thema's concurreren om tijd en geld. Hier ligt een eerste les: politieke invloed begint bij vertegenwoordiging, maar kan daar niet van afhankelijk zijn. Structurele

positionering vraagt om meer dan incidentele 'vakgenoten' in Den Haag.

Gemeentepolitiek

Voor bewegingsonderwijs is de gemeentepolitiek minstens zo relevant als de landelijke. In de gemeente wordt beleid concreet gemaakt. Gemeenten beslissen over sportaccommodaties, nieuwbouw of renovatie van gymzalen, combinatiefunctionarissen, buurtsportcoaches en lokaal gezondheidsbeleid. In sommige gemeenten wordt ook actief gestuurd op het aantal vakleerkrachten in het primair onderwijs.

De gemeenteraad is dus geen ver-van-mijn-bed-show. Een bezuiniging op sport of een vertraging in de bouw van een nieuwe sporthal heeft directe gevolgen voor het lesrooster en de kwaliteit van het onderwijs. Andersom kan een ambitieus lokaal sport- of preventieakkoord juist kansen bieden: betere faciliteiten, samenwerking met verenigingen, extra projecten rond motorische ontwikkeling of kansengelijkheid.

De ervaring leert dat persoonlijke verhalen hier het verschil maken. Een raadslid dat een gymles bezoekt, ziet met eigen ogen wat bewegingsonderwijs betekent voor kinderen. Een goed gesprek

met een wethouder kan leiden tot begrip voor knelpunten die op papier abstract blijven. De recente inzet van een pamflet en stappenplan richting gemeenteraadsverkiezingen vanuit de Koninklijke Vereniging voor Lichamelijke Opvoeding (KVLO) is daar een voorbeeld van. Het doel: lokale politici informeren over het belang van kwalitatief goed bewegingsonderwijs en hen concrete handvatten geven om dat in hun verkiezingsprogramma op te nemen. De effectiviteit van zo'n instrument hangt echter sterk af van de betrokkenheid van leraren zelf. Een pamflet dat in een la belandt, verandert niets. Een leraar die het gesprek aangaat met een lokale fractievoorzitter, kan wél de politiek in beweging brengen.

Scan of klik [hier](#) naar het pamflet en stappenplan richting politiek (gemeenteraad)

Politieke lobby

Individuele betrokkenheid is belangrijk, maar structurele invloed vraagt om organisatie. Een beroepsvereniging heeft collectieve invloed. Hier komt de rol van de KVLO nadrukkelijk in beeld. Als beroepsvereniging vertegenwoordigt zij de stem van leraren bewegingsonderwijs in overleg met ministeries, onderwijsorganisaties en andere partners.

In het verleden heeft politieke lobby concrete resultaten opgeleverd: aandacht voor het belang van vakleerkrachten in het primair onderwijs, versterking van de professionele ruimte, erkenning van het vak als essentieel onderdeel van brede ontwikkeling, leidend tot een 'beschermde status' van ons vak met een wettelijk minimumaantal lessen. Ook in discussies over curriculumherziening, kerndoelen en bevoegdheden wordt de stem van de beroepsgroep via de vereniging ingebracht.

Lobby is echter een vak apart. Het vraagt om timing, strategisch inzicht en het vermogen om coalities te bouwen. Het gaat niet alleen om gelijk hebben, maar ook om gelijk krijgen. Dat betekent soms compromissen sluiten of aansluiten bij bredere maatschappelijke thema's, zoals preventie, mentale gezondheid of kansengelijkheid. Voor de individuele leraar bewegingsonderwijs kan dit ver afstaan van de dagelijkse praktijk. Toch is er een wisselwerking: zonder verhalen uit de praktijk verliest lobby aan kracht. En zonder lobby blijft de praktijk kwetsbaar voor politieke winden uit allerlei hoeken.

Verkiezingen en regeringsbeleid

Elke verkiezing brengt onzekerheden maar ook mogelijkheden. De samenstelling van een nieuw kabinet bepaalt prioriteiten in onderwijs en sport. Wordt er geïnvesteerd in basisvaardigheden? Wordt bewegen gezien als onderdeel van brede vorming of als bijzaak? Is er aandacht voor preventie en gezondheid? De standpunten van politieke partijen lopen uiteen. Sommige

partijen benadrukken het belang van sport en bewegen als fundament voor gezondheid en sociale cohesie. Andere leggen de nadruk op cognitieve prestaties en kernvakken, waardoor het risico bestaat dat tijd voor bewegen onder druk komt te staan.

Voor de leraar bewegingsonderwijs betekent dit dat verkiezingen geen abstract democratisch ritueel zijn, maar een moment waarop de randvoorwaarden van het vak kunnen verschuiven. Een ambitie om drie uur bewegingsonderwijs wettelijk te verankeren vraagt om politieke steun. Zonder die steun blijft het bij goede bedoelingen.

Voor bewegingsonderwijs is de gemeentepolitiek minstens zo relevant als de landelijke. Zonder verhalen uit de praktijk verliest lobby aan kracht

Tegelijkertijd biedt een nieuwe regering ook kansen. Als thema's als preventie, mentale weerbaarheid of gelijke kansen hoog op de agenda staan, kan bewegingsonderwijs zich positioneren als onderdeel van de oplossing. Bewegen draagt aantoonbaar bij aan concentratie, welzijn en sociale ontwikkeling. De kunst is om die verbinding expliciet te maken.

Rollen in het politieke domein

Wanneer we spreken over de leraar bewegingsonderwijs en de politiek, zien we meerdere rollen.

De professional in de uitvoering

De kern blijft: goed onderwijs geven. Kwaliteit in de gymzaal is de basis van geloofwaardigheid. Wie pleit voor meer uren of betere faciliteiten, moet kunnen laten zien wat die kwaliteit oplevert en wat het belang is van goed bewegingsonderwijs.

De ambassadeur

De leraar bewegingsonderwijs kan binnen de school, richting ouders en in de lokale gemeenschap uitleggen waarom het vak essentieel is. Een goed georganiseerde sportdag, een presentatie aan de MR of een gesprek met een wethouder: het zijn momenten waarop beeldvorming wordt beïnvloed.

De belangenbehartiger

Via deelname aan netwerken, inspraakavonden of contact met raadsleden kan de leraar actief meedenken over beleid. Dat vraagt tijd en soms moed, maar versterkt de positie van het vak.

De bruggenbouwer

Bewegingsonderwijs raakt sportverenigingen, zorgprofessionals, buurt-sportcoaches en welzijnsorganisaties

aan. Door samen te werken ontstaat een breder front richting politiek. Een gezamenlijke boodschap vanuit onderwijs en sport klinkt sterker dan een geïsoleerde oproep.

Kansen

De politieke betrokkenheid van leraren bewegingsonderwijs biedt duidelijke kansen:

- Versterking van het vak: Door actief mee te praten over beleid kan het aantal uren, de kwaliteit van accommodaties en de professionele ruimte worden verbeterd.
- Profilering van bewegingsonderwijs als kernvak: In tijden van debat over basisvaardigheden kan bewegingsonderwijs zich positioneren als fundament voor leren en welzijn.
- Invloed op lange termijn: Beleidskeuzes werken jaren door. Vroegtijdige betrokkenheid kan structurele verbeteringen opleveren.
- Vergroting van maatschappelijke relevantie: Door aan te sluiten bij thema's als gezondheid en preventie wordt bewegingsonderwijs zichtbaar als maatschappelijk onmisbaar.

Valkuilen

Er zijn echter ook risico's:

- Politieke vereenzelving: Te sterke identificatie met één partij kan de brede steun voor het vak ondermijnen. Bewegingsonderwijs is van en voor alle leerlingen, ongeacht politieke kleur.
- Instrumentalisering: Het gevaar bestaat dat bewegingsonderwijs wordt gebruikt als middel om andere doelen te bereiken (bijvoorbeeld alleen obesitasbestrijding), waardoor de intrinsieke (pedagogische en onderwijskundige) waarde onderbelicht blijft.
- Overbelasting van de leraar: Politieke betrokkenheid kost tijd en energie.

Niet elke leraar kan of wil deze rol op zich nemen.

- Korte termijn denken: Politiek beweegt vaak in vierjarige cycli, terwijl onderwijs gebaat is bij lange adem, omdat effecten pas juist op lange termijn zichtbaar worden.

Wisselwerking tussen werkvelden

De schoolpraktijk en het politieke domein beïnvloeden elkaar voortdurend. Tekorten aan accommodaties leiden tot signalen richting gemeente. Nieuwe wetgeving beïnvloedt roosters en personeelsbeleid. Een succesvolle lokale aanpak kan landelijk navolging krijgen.

De positionering van de leraar bewegingsonderwijs is dus dynamisch. In de gymzaal wordt zichtbaar wat beleid betekent. In de raadszaal wordt besloten onder welke voorwaarden die gymzaal functioneert. Wie deze wisselwerking begrijpt, ziet dat professionaliteit niet ophoudt bij de deur van de gymzaal.

Tot slot: van speelveld naar speelruimte

De leraar bewegingsonderwijs staat letterlijk op het speelveld, maar opereert figuurlijk in een veel groter

speelveld van beleid en politiek. De vraag is niet óf politiek invloed heeft op het vak, maar hoe wij ons daartoe verhouden.

Natuurlijk hoeft niet elke leraar bewegingsonderwijs politiek actief te zijn. Maar als beroepsgroep kunnen we het ons niet permitteren om apolitek te zijn. De kwaliteit en toekomst van bewegingsonderwijs worden mede bepaald door politieke keuzes. De uitdaging is om die keuzes te beïnvloeden zonder onze professionele kern te verliezen. Door stevig geworteld te blijven in de praktijk, maar met een open blik naar buiten. Door samen op te trekken via onze vakvereniging. En door telkens opnieuw duidelijk te maken dat bewegingsonderwijs geen luxe is, maar een noodzakelijke voorwaarde voor brede ontwikkeling.

De positionering van de leraar bewegingsonderwijs krijgt zo een extra dimensie: niet alleen als leraar, coach of organisator, maar ook als bewuste speler in het publieke debat. Dat vraagt lef, inzicht en samenwerking. Maar het biedt ook speelruimte: ruimte om het vak te versterken, nu en in de toekomst. ●

In de gymzaal wordt zichtbaar wat beleid betekent. In de raadszaal wordt besloten onder welke voorwaarden die gymzaal functioneert

Contact

Eric.pardon@kvlo.nl

Eric Pardon is directeur van de KVLO

Foto's

KVLO

Kernwoorden

leraar bewegingsonderwijs en politiek, KVLO beroepsvereniging